

Joy Johnsonová

MILUJ
svoje emoce,
myšlenky
a činy

Praktická cvičení k sebepřijetí
a sebeuzdravení

Joy Johnsonová

MILUJ svoje emoce, myšlenky a činy

Praktická cvičení k sebedpřijetí
a sebeuzdravení

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Joy Johnsonová

MILUJ svoje emoce, myšlenky a činy

Praktická cvičení k sebedřívětí a sebeuzdravení

Přeloženo z anglického originálu The Self-Compassion Workbook.

Copyright © 2020 by Rockridge Press, Emeryville, California

First Published in English by Rockridge Press, an imprint of Callisto Media, Inc.

Překlad René Souček

Vydala GRADA Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7 jako svou 8588. publikaci

Realizace obálky a sazba Robert Prokopec

Odborná redaktorka Kateřina Patková

Počet stran 144

První vydání, Praha 2022

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod a.s.

© GRADA Publishing, a.s., 2022

ISBN 978-80-271-4975-9 (pdf)

ISBN 978-80-271-3781-7 (print)

GRADA Publishing; tel.: 234 264 401, www.grada.cz

*Tato kniha je věnována lidem, kteří se snaží
pečovat o všechno a o všechny, ale často
zapomínají nebo neumějí pečovat sami o sebe.*

Obsah

Úvod 9

ČÁST I: Hodnota laskavosti k sobě 11

ČÁST II: Laskavost k sobě a myšlenky 23

ČÁST III: Laskavost k sobě a emoce 53

ČÁST IV: Laskavost k sobě v praxi 81

ČÁST V: Kupředu a vzhůru 117

Zdroje 131

Odkazy 134

Úvod

Ahoj, já jsem Joy a dřív jsem bývala skalní perfekcionistka. Po většinu svého života jsem se snažila dodržovat nejružnější pravidla a dělat všechno správně. Mám přirozenou potřebu lidem vyhovět. Jako dítěti se mi ve škole dařilo, a tak mi brzy došlo, že když budu dělat věci správně, půjde všechno hladce a vyhnu se konfliktům. Jako ochranu před psychickým utrpením jsem používala sebekritiku. Věřila jsem, že když na sebe budu přísná a tvrdá, bude mě to motivovat k tomu, abych něco dokázala.

Tenhle přístup po nějakou dobu přinášel docela dobré výsledky, nebo to aspoň tak vypadalo. Zvládla jsem i vysokou a stala se ze mě sociální pracovnice a psychoterapeutka. Postupem času však pro mě bylo stále těžší rozhodnout, co je správné nebo ideální, a to hlavně v tak složité a komplexní oblasti, jakou je duševní zdraví. Pravidla a systémy, kterými jsem se tak svědomitě řídila, nepomáhaly ani mým klientům ani mě a zdálo se, že mě nevedou na mé cestě tak, jak jsem očekávala. Byla jsem z toho úplně vyčerpaná a přemýšlela nad tím, že asi „změním zaměstnání“.

Abych své vyhoření překonala a osvojila si k téhle práci udržitelnější přístup, musela jsem pochopit, že „holýma rukama“ své vnitřní nastavení změnit nedokážu. Můj perfekcionismus byl na nic mně i mým klientům. Při individuální práci s nimi mi postupně docházelo, že mým úkolem je jen procházet s lidmi jejich bolesti a problémy, a přitom jim jemně připomínat, za co jsou odpovědní sami a za co pro změnu odpovědnost přijímat nemají (třeba za péči o emoce druhých nebo za změnu problémů systému). Tenhle pro mě zásadní objev jsem mohla udělat jen díky hluboké vnitřní práci, kterou mi umožnila **laskavost k sobě**.

Co mi taková laskavost dává? Dává mi prostor dýchat a být sama sebou. Dovoluje mi vytvářet život, který stojí za to žít. Život, který je jen můj a neřídí se představami jiných lidí o tom, co bych měla dělat podle nich. Laskavost k sobě mi umožňuje být terapeutkou, která je pro klienty partnerem při jejich putování životem, a zbavuje mě nutkavé snahy umetat jim přitom cestičku. Svým klientům můžu pomáhat a nabízet různé strategie, nástroje, plány a doporučení, ale nemusím se snažit

udělat všechnu práci za ně. Stačí mi s nimi prostě *jen tak být*. Učím se být přítomná sama sobě a lidem, které mám ráda nejvíc. I po letech na tom ještě pořád musím pracovat, ale můj vnitřní sebekritický hlas postupně slábne.

Při psaní téhle knihy jsem používala úplně stejné nástroje, které nabízím i vám. Když jsem ji začala psát, můj sebekritický hlas mě nabádal: „Hele, psaní ti zrovna moc nejde. To každý hned pozná. Co tě to vůbec napadlo snažit se sesmolit celou knihu? Tohle fakt nezvládneš, tak se na to radši co nejdřív vykašli.“ Právě tenhle hlas mi psát bránil, přestože mě psaní vždycky bavilo a chtěla jsem to zkusit. Teď však mám nové nástroje a způsoby, jak takové myšlenky prostě nechat odplynout.

Během deseti let práce v oblasti duševního zdraví jsem toho zažila hodně. Pracovala jsem na psychiatrických klinikách, v call centrech s nepřetržitým poradenstvím, v psychologických ambulancích, v domácnostech klientů a teď mám svou vlastní soukromou praxi. Ještě jsem nepotkala klienta nebo známého, kterému by jeho hluboce zvnitřněná sebekritika neškodila nebo kterému by laskavost k sobě nebyla ku prospěchu.

Možná se obáváte, že „být laskaví k sobě“ zní hloupě nebo směšně a že to není nic pro vás. To chápu. I já sama jsem původně uvažovala tímhle stylem. Když jsem se začala o laskavost k sobě zajímat poprvé, taky jsem tomu moc nevěřila. Nikdo mě k ní nevychoval a o věcech jako je všímavost a vnitřní práce jsem skoro nic nevěděla. Čím víc jsem je však poznávala a čím víc jsem tyto nástroje začala používat v každodenním životě, tím víc jsem si uvědomovala jejich výhody.

Krása laskavosti k sobě spočívá v tom, že v nic z toho věřit nemusíte. Nabízím vám jen, abyste při čtení této knihy vyzkoušeli nový způsob myšlení. Nabízím vám, abyste dali přednost vlastním hodnotám a duševní pohodě před perfekcionismem, vyhýbavostí a obavami z toho, co si o vás myslí ostatní lidé. Přestože laskavost k sobě všechny vaše problémy nevyřeší, posílí vaši schopnost je každý den zvládat, protože vás bude učit být sebou samými a žít podle sebe. Chcete si přece v pro vás náročných chvílích od emoční zátěže ulevit, a ne si jí na hřbet nakládat ještě víc, že?

ČÁST I

Hodnota laskavosti k sobě

Co je to laskavost k sobě?

Nejjednodušší způsob, jak vysvětlit pojem laskavost k sobě je asi ten, že sami se sebou mluvíme a chováme se sami k sobě jako k blízkému příteli nebo milované osobě. Když za vámi člověk, kterého máte rádi, přijde s nějakým problémem nebo vám řekne o nějaké chybě, kterou udělal, tak mu pravděpodobně projevíte svůj zájem, starost a laskavost. Budete se mu snažit vyjádřit svou náklonnost a uklidnit ho, že chyba, již udělal, není podle vás žádná tragédie.

Chováte se ale stejně i sami k sobě? Uvědomujete si, že jste víc než jen nějaká konkrétní chyba, selhání nebo neúspěch? Nebo si za takové věci nadáváte? Kritizujete se a máte pocit, že jste něco zbabrali?

Velmi často máme problém chovat se sami k sobě stejně chápavým způsobem, jakým se chováme k jiným lidem. Když někdy začnu s lidmi mluvit o laskavosti k sobě, obávají se, že jde o přílišnou shovívavost. Pokud si však všimají toho, jak sami se sebou mluví, nebo pokud si představí, jak by se cítili, kdyby jim někdo říkal to, co neustále říkají sami sobě, začnou vnímat potenciální výhody této větší laskavosti k sobě.

Řekněme třeba, že za vámi přijde vaše zoufalá kolegyně z práce, která je celá bez sebe, protože zapoměla polovinu své firemní prezentace. Přísně si ji změříte a vysmějete se jí: „Hele, já to věděla. Ty seš prostě líná a blbá a nikdy to nikam nedotáhneš. Ted' to aspoň bude všem jasné. Všechno, cos na tom projektu udělala, je na nic, ty se prostě nikdy nedokážeš postavit před lidi a něco jim odprezentovat. Do dalších projektů se radši nepouštěj a rozhodně se už nikdy o žádnou prezentaci nepokoušej. Šéf by tě asi měl přearadit na pozici, kde nic nepoděláš.“

Moc kolegiálně a kamarádsky vám to nezní, že? Určitě v tom není ani slovo podpory a laskavosti. V naší kultuře považujeme laskavost vůči přátelům a blízkým lidem za samozřejmost. Náš vlastní vnitřní dialog se však často podobá spíš kritické a shazující reakci, kterou jsme si právě popsali.

Ted' se pokusíme o reakci laskavější: Podíváte se na kolegyni a tiše řeknete: „Hele, to jsou teda věci! Víím, že sis tu prezentaci perfektně připravila a určitě bys s ní zabodovala. Jenže většina lidí má trému, když má

mluvit před ostatními. A ty teď máš navíc spoustu stresu i doma. Chtěla bych ti nějak pomoci. Co pro tebe můžu udělat?“

Takovou reakcí dáte své kolegyni najevo, že tréma z projevu před publikem je normální a že vzniklá situace neodráží její skutečnou inteligenci nebo schopnosti. Připomenete jí, kým skutečně je, uklidníte ji, že jedno zaškobrtnutí nezlikviduje její hodnotu, a nabídnete jí svou pomoc a podporu.

Je jasné, která z těchto dvou reakcí by jí byla milejší. Mnozí z nás věří, že projevat laskavost je důležité a že to může lidem kolem nás dokonce změnit život k lepšímu. Proč by tedy laskavost k sobě nemohla mít stejnou sílu? Kristin Neffová, přední badatelka v oblasti laskavosti k sobě, ji charakterizuje tak, že díky ní se stáváte svým nejlepším spojencem a přestáváte být svým největším nepřítelem.

Není překvapením, že podle výzkumů souvisí vyšší míra laskavosti k sobě s nižší mírou deprese a úzkosti. Dokonce se ukazuje, že laskavost k sobě může vést k vyšší míře štěstí, optimismu, kreativity a dalších pozitivních emocí.

Proto jsem tak odhodlaná věnovat se této práci dál a předávat potřebné dovednosti ostatním lidem. Není to nic ve stylu nějakého „hurá optimismu“, který má jen vytvářet dobrou náladu. Je prokázáno, že laskavost k sobě má pro život jednotlivce obrovský přínos a pomáhá mu smysluplně se projevovat ve svém okolí.

Proč k sobě potřebujeme být laskaví

Ruch a shon moderního života laskavosti k sobě příliš nesvědčí. Očekává se od nás, že budeme co nejvýkonnější a stále produktivní, produktivní a produktivní. Používáme nejrůznější porovnávací metody, abychom zjistili, jak dobře na tom jsme ve srovnání s ostatními lidmi. Tato očekávání nás však můžou snadno a rychle přehltnout a připravit nás o radost z práce a každodenního života.

Když sami sebe kritizujeme a máme na sebe nerealistické nároky, nedokážeme respektovat své emoce a věnovat si potřebnou péči, což v nás může vyvolávat strach a beznaděj. Naše sebekritika nás přepíná do re-

žimu přežít. Musíme dělat všechno jen dobře, jinak nás zaplaví příval nadávek a pocit zoufalství. Tento druh trvalého a skrytého stresu se podepisuje na našem duševním, emočním a fyzickém zdraví. Přesvědčení, že v životě nesmíme nic pokazit, nás může uvěznit v nekonečném kruhu bolesti a zklamání. Může nás paralyzovat a bránit nám v dosažení toho, po čem toužíme nejvíc. Sebekritika vede k přemáhání vlastních emocí, a my se pak chováme a jednáme v rozporu s našimi hodnotami. Následně se naše sebekritika ozve znovu, kvůli našim skutkům nás prohlásí za „ztroskotance“ a celý vzorec se opakuje. Pokud si neuvědomíme, že takové sebekritické myšlenky jsou škodlivé a zbytečné, můžeme v tomto bludném kruhu strávit celý svůj život.

Můžeme si myslet, že sebekritika nám slouží jako motivace. Při povrchním pohledu se zdá, že pokud jsme sami na sebe přísní, podněcuje nás to ke zlepšování. Toto přesvědčení je však v rozporu s výsledky výzkumů. Ve skutečnosti se ukazuje, že laskavost k sobě má mnohem větší motivační sílu. Přísný vnitřní kritik nás totiž může vyvoláváním strachu z neúspěchu vyděsit natolik, že se ani nepokusíme udělat věc, ze které máme obavy. Pokud však praktikujeme laskavost k sobě, motivuje nás naše vlastní nadšení, zájem, hodnoty a lidé, na kterých nám záleží.

Výzkum Brené Brownové o studu vnáší do této problematiky více světla. Podle její definice je stud „hluboké přesvědčení, že si nezasloužíme lásku a sounáležitost“ a „toto přesvědčení nikdy nevede k pozitivní změně.“ Stud vám říká, že jste udělali něco špatného, a proto je s vámi něco v nepořádku.

I při laskavém přístupu k sobě si můžete uvědomovat, že jste udělali něco, čeho litujete nebo co není v souladu s vašimi hodnotami. Můžete si připustit: „Ano, udělal/a jsem něco špatně, něco, co není v souladu s tím, kdo jsem já. Ale to ze mě ještě nedělá špatného člověka. Znamená to jen, že bych měl/a něco udělat jinak.“

Schopnost uvědomit si, že vaše chyba neurčuje vaši hodnotu, je propojená s pozitivní změnou. Pokud věříte, že jste víc než jen souhrn svých chyb, máte větší prostor pro naději a motivaci změnit své skutky tak, aby lépe odpovídaly tomu, kdo jste a jak se chcete projevat.

Laskavost k sobě také může vést ke smysluplnějšímu životu. Lidé otevření pozitivním i tíživým prožitkům můžou získat plnější zkušenost,